ERIARVOISTUUKO VARHAISKASVATUS

Valtioneuvosto on julkaissut Oulun yliopiston tutkijoiden tekemän VakaVai -selvityksen varhaiskasvatuslainsäädännön muutosten vaikutuksista. Selvitys pohjautuu vuonna 2015 voimaan tulleeseen varhaiskasvatuslakiin ja vuonna 2016 siihen tehtyihin muutoksiin. Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamisessa on ollut sisällöllisiä ja taloudellisia päämääriä, jotka ovat joiltakin osin ristiriidassa keskenään. Varhaiskasvatuslaissa päiväkotien ryhmäkokoja pyrittiin rajoittamaan, kun taas vuoden 2016 muutokset mahdollistavat päiväkotiryhmien kasvattamisen.

Varhaiskasvatuslaki painottaa pedagogiikkaa ja sen myötä varhaiskasvatuksen pedagoginen tehtävä on vahvistunut ja lapsen oikeuksiin on kiinnitetty enemmän huomiota. Muutosten myötä henkilöstön pedagogisen osaamisen vaatimukset ovat lisääntyneet. VakaVai-selvityksen tulosten mukaan varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstörakenne ja kelpoisuusvaatimukset eivät nykyisellään vastaa lainsäädännön edellyttämiä osaamisvaatimuksia. Tarvitaan pikaisesti Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartan mukaisia toimenpiteitä henkilöstön osaamistason vahvistamiseksi. Varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä on vuosikymmenien saatossa muotoutunut moninaiseksi, joten varhaiskasvatuksen määritelmä on lain jatkovalmistelussa selkiytettävä.

VakaVai-selvityksen tuloksissa on huolestuttavinta se, että kunnat ovat tehneet hyvin erilaisia varhaiskasvatuspoliittisia ratkaisuja ja ne ovat lisänneet eriarvoistumista sekä varhaiskasvatuksen laadun vaihtelua kuntien välillä. Toiset kunnat ovat kasvattaneet ryhmäkokoja ja rajoittaneet lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen, toiset taas eivät. Lapsiryhmät voidaan muodostaa hyvin kirjavasti ja näillä muutoksilla on ollut selvityksen mukaan negatiivisia lapsivaikutuksia. Tällä kaikella on ollut vaikutuksia myös henkilöstön työssäjaksamiseen. On siis täysin riippuvaista siitä missä sattuu asumaan, minkä laatuisia palveluja on mahdollisuus käyttää. Suomi on jakautumassa hyvin moneen osaan ja tämä kehitys on pysäytettävä.

Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamisella on kiire. Se on tehtävä pohjautuen vankkaan tutkimustietoon lasten etu ja oikeudet edellä. Lapsilla tulee olla asuinpaikasta riippumatta oikeus osallistua korkeatasoiseen opettajan vastuulla olevaan pedagogiseen varhaiskasvatustoimintaan. Tarvitaan myös pitkäjänteistä varhaiskasvatus-politiikkaa varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmän ja varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen valtakunnan ja kuntien tasolla. Tähän antaa hyvät lähtökohdat Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta, jossa tuodaan esille lasten osallistumisasteen nosto, henkilöstön osaaminen ja henkilöstörakenne sekä koulutuksen kehittäminen. Tämän rinnalle tarvitaan koko palvelujärjestelmän kehittämistä linjaava toimenpideohjelma sekä riittävästi resursseja sen toteuttamiseen. Suomalainen varhaiskasvatus tarvitsee jo olemassa olevan tiedon lisäksi lisää tutkimusta päätöksenteon tueksi. Henkilöstön tukemiseen tulee suunnata voimavaroja ja johtajat, jotka ovat muutoksen avainhenkilöitä tarvitsevat vahvaa panostusta pedagogiikan johtamiseen.

Varhaiskasvatuslaki on uudistumassa. Laki on tulossa lausunnolle tämän lehden ilmestymisen aikoihin. Nyt edellytämme vahvaa panostusta pedagogiseen osaamiseen ja pedagogisesti painottuvan varhais-kasvatuksen kehittämiseen. Teemme tulevaisuutta vahvan johtajuuden kautta!

Varhaiskasvatukselle ja meille kaikille lasten-tarhanopettajille myönteisiä tuulia alkaneeseen uuteen vuoteen!

Anitta Pakanen, päätoimittaja